

התפרצות אלימה שתשלב ארגוני פשיעה ?

לא אם, אלא מתי

written by משה פוזיילוב | 17.12.2025

שנת 2025 מאופיינת במתח מצטבר בחברה הערבית בישראל. המתח נובע מצירוף גורמים מבניים עמוקים לצד אירועים מעוררי חיכוך. על פי הערכות מודיעיניות עדכניות, ישראל נמצאת במצב רגיש שבו קיים פוטנציאל התפרצות רחב-היקף, בדומה ואף מעבר למה שהתרחש במבצע שומר החומות. האיום לא מתפתח בהכרח מתוך מניע ביטחוני טהור, אלא כתוצאה משילוב בין עולמות אזרחי, פלילי ולאומני היוצרים מרחב שבו חבית חומר הנפץ ממתינה לגפרור ההזדמנות.

הסיבה המרכזית למתח טמונה בקריסת מודלים מסורתיים שהחזיקו את החברה הערבית יציבה לאורך עשורים. המעבר ממרחבים כפריים ומבוססי חמולה לערים מעורבות, אובדן סמכות הבוררות החמולתית-שבטית, והיעלמות מנגנוני הבלימה הפנימיים, יצרו חלל שאליו נכנסו ארגוני פשיעה חמושים. אותם ארגונים מהווים כיום שלטון דה-פקטו באזורים רבים, שולטים על גבייה, תעסוקה, הגנה ואף על הכרעות פוליטיות מקומיות. הסימנים המעידים בשטח כמו הנשק הגלוי ברחובות, סיפוחים של שטחי רשויות מקומיות, ומעורבות בארנונה, ועל מכרזים, כולם סממנים של אובדן ריבונות המדינה במרחבים מסוימים.

לצד זה, מצטבר חוסר אמון עמוק בממשלה, תחושת אפליה ממושכת, תסכול מהזנחה תקציבית, זיכרון אירועי אוקטובר 2000 ואירועי שומר החומות. המצב הקיים הופך טריגרים לאומניים כמו מסגד אל-אקצא, מבצע צבאי בעזה או בלבנון, חיסול דמות סמלית, לטריגרים שעלולים לחצות סף ולייצר גלי הצתה מהירים שלא בהכרח יהיו ניתנים לחיזוי מוקדם. ברור לחלוטין כי מתקיים מאמץ ניטור של הסימנים להתפרצות, אך בשל ריבוי טריגרים אזרחיים, יכולת ההתרעה היא מוגבלת.

התרחיש המסוכן ביותר אינו "אינתיפאדה מאורגנת", אלא גל התקוממות היברידי: מחאה אזרחית-לאומנית המוצתת מאירוע נקודתי, שאליה מצטרפים ארגוני פשיעה חמושים מתוך אינטרס של כוח ושלטון. חיבור כזה עשוי לשבש את שליטת המדינה ברשויות מקומיות, ליצור זירות אלימות מקבילות, ולסכן עורקי תחבורה, מפעלי תשתית ויישובים מעורבים.

הצורך המרכזי של ישראל ב-2026 הוא העתקת המערכה מההיבט הפלילי-משטירתי להיבט ביטחוני-מודיעיני וסיכול ההתפרצות. כניסת שב"כ במתכונת מוגבלת, המיועדת לפירוק ארגוני הפשיעה, הסחר באמל"ח וחילוץ מוקדי שלטון אלטרנטיביים, נדרשת כתנאי להשבת משילות. לצד זאת חייבים לפעול בתכנית רב-מערכתית: חינוך, תעסוקה, אמון ציבורי, רפורמה במנגנוני שיטור מקומי.

בשנת 2025 היתה ישראל "על הקצה" אולם הסף לא נחצה. החשש להתפרצות נשאר, אירוע

ממוקד עלול להסיט את החברה הערבית מהתפרקות איטית להתלקחות פתאומית. ללא פעולה מאסיבית לשבירת הכוח הפלילי-החמוש ושיקום האמון האזרחי, ההתפרצות היא לא שאלה של אם אלא של מתי ובאיזו עוצמה.